

Strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker principen om att strandskydd inte ska gälla vid sjöar mindre än en hektar och sträckor av vattendrag mindre än två meter breda, under förutsättning att äldre länsvisa undantag av strandskyddet kvarstår.

SKR tillstyrker förslaget om att länsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta att strandskydd om som mest 100 meter ska gälla vid en sjö mindre än en hektar eller en sträcka av ett vattendrag som inte är bredare än två meter.

SKR ställer sig tveksamt till utformningen av förslaget om utökade möjligheter att upphäva strandskyddet för vissa vattendragssträckor. Förslaget behöver bearbetas och förtydligas.

SKR vill påtala vikten av att i en fortsatt förändring av strandskyddet se till en sammanvägd hänsyn till såväl byggande och utveckling som allemansrättslig tillgång till stränder, rekreation och biologisk mångfald.

Små sjöar och vattendrag ska inte omfattas av det generella strandskyddet (avsnitt 3.1)

SKR tillstyrker principen om att strandskydd inte ska gälla vid sjöar mindre än en hektar och sträckor av vattendrag mindre än två meter breda. Det är positivt att få ett tydliggörande kring den nedre gränsen för vilka vattendrag och sjöar som ska omfattas av strandskydd. Detta under förutsättning att äldre länsvisa undantag av strandskyddet kvarstår.

Befintliga länsvisa undantag måste finnas kvar

Förslag om att generellt strandskydd inte ska gälla för mindre sjöar och smala vattendrag har diskuterats många gånger. SOU 2020:78 – Tillgängliga stränder, ett mer differentierat strandskydd - innehöll ett förslag som i delar liknar det nu remitterade förslaget, men då med en samtidig möjlighet för länsstyrelsen att upphäva tidigare förordnanden om

upphävande av strandskydd. Det nu remitterade förslaget är sparsamt beskrivet, och det framgår inte av promemorian vilka ändringar i övrigt av strandskyddet som planeras av regeringen. SKR vill därför återigen understryka vikten av att de länsvisa undantagen kvarstår. Det är en förutsättning för att den föreslagna förändringen inte ska öka strandskyddet i stora delar av landet, där befintliga undantag i vissa fall gäller vattendrag betydligt större än två meter.

Förtydligande behövs gällande anlagda vatten

Det framgår inte av denna promemoria om eller hur regeringen avser att gå vidare med tidigare förslag om att ta bort strandskyddet vid anlagda vatten. Det remitterade förslaget bör innebära att många anlagda dammar och andra vattensamlingar av mindre storlek också undantas från strandskydd, under förutsättning att de omfattas av begreppet insjö i detta fall. Det skulle behöva förtydligas. Inte minst ett växande behov av klimatanpassningsåtgärder i form av exempelvis diken, dagvattendammar och liknande, kan mötas på ett enklare och mer förutsägbart sätt om det är klart och tydligt att strandskydd inte kommer att inträda för vatten som anläggs. Det bör kunna bidra till utökade möjligheter både för enskilda och offentliga aktörer att arbeta med denna typ av åtgärder.

Komplicerade bedömningar att göra

Det är en svår uppgift att exakt bedöma en vattenytas storlek eller bredden på ett vattendrag. I promemorian anges att det är den enskilde som i första hand ska bedöma om en sjö eller ett vattendrag är undantaget från strandskydd utifrån dess storlek eller bredd och att bedömningarna ska göras utifrån normalt medelvattenstånd. Det är sannolikt oftast en mycket svår uppgift för den enskilde fastighetsägaren. Detta aktualiserar behovet av bra nationella kartunderlag. Pågående regeringsuppdrag om digitalisering av strandskyddet kanske löser detta. Uppdraget är visserligen ännu inte slutrapporterat, men det hade varit bra om promemorian behandlat frågan.

Strandskydd får införas vid små insjöar och smala vattendragssträckor med särskild betydelse för strandskyddets syften (avsnitt 3.2)

SKR tillstyrker förslaget om att länsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta att strandskydd om som mest 100 meter ska gälla vid en sjö mindre än en hektar eller en sträcka av ett vattendrag som inte är bredare än två meter.

Baserat på den information som finns i promemorian, och med utgångspunkt i hur ansvarsfördelningen inom strandskyddssystemet i dagsläget ser ut, förefaller förslaget vara rimligt. Det är dock mycket viktigt

för förutsägbarheten och legitimiteten i systemet att möjligheten används med stor urskillning. Det behöver finnas en tydlig koppling till de fysiska förhållandena på den enskilda platsen när det återinförda strandskyddets bredd och nytta bedöms av länsstyrelsen.

Utökade möjligheter att upphäva strandskydd för vissa vattendragssträckor (avsnitt 3.3)

SKR ställer sig tveksamt till utformningen av förslaget om utökade möjligheter att upphäva strandskyddet för vissa vattendragssträckor. Förslaget behöver bearbetas och förtydligas.

Det föreslagna förfarandet är ett otydligt sätt att bidra till att ge den enskilde fastighetsägaren större frihet att förfoga över sin fastighet. Konsekvenserna av förslaget är inte tillräckligt utforskade, vilket gör det svårt att avgöra om det är en träffsäker lösning på frågeställningen. Att knyta just denna del av regelverket till den enskilda fastigheten kan skapa utmaningar för systemets konsekvens, särskilt med tanke på att fastigheter varierar så mycket i storlek och karaktär. Här kunde sannolikt en bättre lösning arbetas fram.

Allmänna synpunkter

Den remitterade promemorian är mycket kortfattad. Motiv och konsekvensbeskrivningar är inte särskilt välutvecklade, och det finns ingen beskrivning av sambandet med andra tilltänkta förändringar av strandskyddet. Förslagets konsekvenser blir därmed inte tydliga. Förändringar av strandskyddet behövs. För att skapa ett system med legitimitet, måste det däremot vara begripligt och tillämpbart. Även om SKR ser positivt på delar av förslaget, anser förbundet att det är olyckligt att fortsätta fragmentisera det redan snåriga strandskyddsregelverket med ytterligare styckevisa förändringar. För att strandskyddssystemet ska kunna bli en integrerad del av den fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen med utrymme för anpassning till lokala förhållanden, god balans mellan exploatering och bevarande och hänsyn till total samhällsnytta, krävs ett sammanhållet förändringsarbete och ett grundläggande nytänkande.

Ett väl sammanvägt regelsystem kräver också god balans och avvägning även i förhållande till klimatförändringar och klimatrisker. Dessa frågor utvecklas inte i denna begränsade promemoria. SKR vill påtala vikten av att i en fortsatt förändring av strandskyddet se till en sammanvägd hänsyn till såväl byggande och utveckling som allemansrättslig tillgång till stränder, rekreation och biologisk mångfald.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande